

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 3 mars 1936 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina för verksamheten vid åkerbrukskolonien Hall.

(3:e avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 31 januari 1936 dagtecknad proposition, nr 62, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina må under budgetåret 1935/1936 till uppehållande av verksamheten vid åkerbrukskolonien Hall åtnjuta ett tillfälligt driftbidrag av 38,000 kronor, att utgå av femte huvudtitelns förslagsanslag till skyddsuppfostran.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

Med hänsyn till de uppgifter, som inom skyddshemsorganisationen tillkomma åkerbrukskolonien Hall, har staten tidigare vid upprepade tillfällen ingripit stödande. Situationen är nu den, att verksamheten vid anstalten icke kan upprätthållas, därest icke ytterligare ekonomiskt stöd erhålles. De omständigheter, som framkallat detta läge, hava närmare berörts av styrelsen. Då jag anser nödvändigt att sörja för att möjligheter finnas att omhändertaga det klientel, för vilket anstalten är avsedd, lär ingen annan utväg stå öppen än att utverka erforderligt tilläggsbidrag hos riksdagen.

På grundvalen av de framlagda beräkningarna har styrelsen funnit ett belopp av 55,000 kronor behövt för att verksamheten skall kunna upprätthållas under innevarande budgetår, därvid dock räknats med att det avlöningsbidrag till personal, som staten utfäst sig att lämna, med 5,750 kronor understiger det högsta medgivna. För budgetåret 1936/1937 kalkylerar man med tilläggsbidrag till enahanda belopp. Vid ärendets remissbehandling hava emellertid delade meningar gjort sig gällande rörande det erforderliga tillfälliga driftbidragets storlek. Skyddshemsinspektören har sålunda under förutsättning av oducerat avlöningsbidrag ansett beloppet kunna begränsas till 32,500 kronor. Till denna mening har jämväl statskontoret anslutit sig. Statens inspektör för fattigvård och barnavård förordar, att bidraget under samma förutsättning får utgå med 42,500 kronor. Tillika har ifrågasatts, att det nu begärda understödet skulle helt eller delvis lämnas i form av befrielse för föreningen att under respektive budgetår erlægga stadgad ränta till statsverket för erhållna lån.

Vid övervägande av nu berörda spörsmål har jag ansett mig böra begränsa framställningen till att avse innevarande budgetår. Huruvida de förhållanden,

som föranlett den beräknade bristen, beläggningen av anstalten, utgifterna för personal, jordbruksdriftens avkastning m. m., komma att jämväl nästa budgetår utöva samma inverkan som detta år, låter sig nämligen icke nu med säkerhet bedöma. Frågan om och i vad mån liknande bidrag skall utgå för budgetåret 1936/1937 torde därför framdeles böra bliva föremål för prövning.

När jag gått att taga ställning till bidragsfrågan i denna mera begränsade omfattning, har jag låtit mig angeläget vara att i första hand undersöka, huruvida en reduktion av det begärda beloppet skulle kunna ske utan att ändamålet med stödåtgärden därigenom äventyrades. Närmast har jag sökt utröna möjligheten av besparingar i driftkostnaderna och utsikterna till inkomster av det jordbruk och skogsbruk, beträffande vilket styrelsen funnit sig icke kunna räkna med någon avkastning under detta budgetår. I förstnämnda avseende har jag icke kunnat undgå att ägna uppmärksamhet åt den obestridliga disproportion mellan antalet anställda befattningshavare och elever, som numera består. Jag vill visserligen ej påkalla några omedelbara inskränkningar i personalbeståndet, som skulle gå ut över äldre befattningshavare med mångårig anställning i föreningens tjänst. Ett sådant förfaringssätt vore obilligt, icke minst under de provisoriska förhållanden, varunder verksamheten inför förestående omorganisation av skyddshemmen bedrivs. Men å andra sidan synas dylika betänkligheter icke med samma styrka kunna göras gällande beträffande personal, som nyligen vunnit anställning med hänsyn tagen till anstaltsarbetets tidigare omfattning. Saken är för visso av beskaffenhet att förtjäna uppmärksammas, och då givetvis alla onödiga kostnader böra undvikas, synes det mig naturligt, att såsom villkor för det tillfälliga driftbidrag, som jag förordar, uppställas bland annat, att Kungl. Maj:t skall äga att närmare pröva personalbehovet. Ledigbliven befattning vid åkerbrukskolonien Hall bör under nuvarande förhållanden över huvud icke få återbesättas eller vikarie å sådan förordnas, med mindre Kungl. Maj:t så medgivit. De utgiftsbegränsningar, som skyddshemsinspektören hållit för möjliga, finner även jag i stort sett kunna vidtagas. Vad de förutsebara inkomsterna beträffar, har jag inhämtat, att ledningen för anstalten numera anser sig kunna räkna med en nettovinst å jordbruket och skogen av 12,500 kronor. Under dessa omständigheter torde, med hänsyn jämväl till det för hållandet, att elevantalet för närvarande utgör omkring 100, ett belopp av 38,000 kronor kunna förväntas bliva tillfyllest.

Beträffande sättet för bidragets utgående finner jag den föreslagna anordningen, att det fastställda maximibidraget till avlöningar finge utgå utan hinder av att vissa av de ifrågavarande befattningshavarna ej längre finnas anställda vid skyddshemmet samt att föreningen därjämte skulle åtnjuta räntebefrielse, mindre lämplig. Det synes mig budgettekniskt mera tillfredsställande, att det erforderliga beloppet i sin helhet ställes till förfogande att utgå av femte huvudtitelns förslagsanslag till skyddsuppfostran. För bidragets åtnjutande torde böra gälla de villkor Kungl. Maj:t finner skäl föreskriva.

Slutligen anser jag mig böra uttala, att jag finner de vid remissbehandlingen framkomna kraven på en utredning rörande anstaltens förhållanden väl motiverade. En ingående omprövning synes mig påkallad redan med hänsyn till de förändrade uppgifter, som tilltänkts för åkerbrukskolonien Hall i den nya skyddshemsorganisationen och som närmare berörts i en av professor Ö. Kinberg nyligen verkställd utredning. Omständigheterna lära få anses visa hän på önskvärdheten av att härvid särskilt överväges, huru jordbruksdriften vid anstalten för framtiden lämpligen bör ordnas. Jämväl spörsmålet om överflyttning av elever från Salbohedanstalten förtjänar i sammanhanget att närmare undersökas.

Med understrykande av vad departementschefen anført om en utredning rörande anstaltens förhållanden får utskottet hemställa, Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina må under budgetåret 1935/1936 till uppehållande av verksamheten vid åkerbrukskolonien Hall åtnjuta ett tillfälligt driftbidrag av 38,000 kronor, att utgå av femte huvudtitelns förslagsanslag till skyddsuppfostran.

Stockholm den 3 mars 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Olof Olsson*, *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Nilsson* i Gränebo, *Svensson* i Kompersmåla, *Asplund*, *Borell*, *Wallen*, *Gustafsson* i Benestad, *Jonsson* i Lycksele, *Tham* och *Magnusson*, samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson*, *Törnkvist* i Karlskrona, *Holmgren*, *Eriksson* i Stockholm, *Jeppsson*, *Andersson* i Höör, *Persson* i Falla, *Svensson* i Grönvik, *Jonsson* i Eskilstuna och *Olsson* i Staxäng.
